

ראיון עם אמנון סלעי
28 בדצמבר 1997
פרוייקט תיעוד תולדות חיל הים
מראיינת: דניאלה רן

קלטת שנייה

ת. כפי שסיפרתי האמריקאים הציעו לנו ספינות משמר, כלומר נתנו לנו רשות לבנות שם ספינות משמר שהן בתכנון של הצי האמריקאי. נשלחתי לארה"ב בתור צוות בדיקה של הספינה הזאת, כאשר היה צריך להצטרף אלי צבי תירוש, הרשלי, שהוא היה שם במשלחת לפיקוח על שיפוץ ושיפור ספינות נחיתה שקנו מהצי האמריקאי, שקראו להם אבו נאפחות. לפני שנסעתי, בשביל להיות אמיתי, מכיוון שקיבלתי אינפורמציה על הספינה וידעתי אותה, כפי שסיפרתי לך, ששנה לפני כן היתה ספינה מאוד לא טובה, וגם בתור מהנדס ימי ראיתי שכל המבנה שלה שאין לה גשר פתוח ואין לה עמדות בצד ומפקד לא יכול להסתכל לשמיים אם מתקיפים אותו כי הוא נמצא בתוך גשר סגור וראיתי שהיא לא טובה מבחינה מבצעית. דבר נוסף שידעתי, וזה סיפרתי בעבר, שספינות באורך של 16 מ' לא יכלו לפעול טוב בגלל אורך הגלים של אילת. היו סטרים באורך 16 מ', שכאשר פתחו את המיצרים הם לא יכלו לפעול והיינו צריכים לתת ספינות אחרות, בגלל אורך הגלים. לפני שנסעתי לארה"ב נכנסתי לביני ואמרתי לו: "ביני, אם תתרגם 50 רגל למטרים תקבל 16 מ' ואנחנו יודעים ש-16 מ' נכשלו, אז מראש אני אומר לך שנצטרך למצוא ספינה אחרת. למרות זאת, כדי לכבד את האמריקאים, באתי לארה"ב, נפגשתי עם צבי תירוש. אורי ירום היה אז נספח חיל האוויר בווישינגטון (סגן-אלוף אורי ירום, מי שייסד את טייסת ההליקופטרים). הוא היה גם הנספח הימי, לא היה לנו אז נספח ימי. הוא הלך אתנו לפנטגון, שם ישבו כ-12 קצינים כשהבכיר היה אדמירל עם כוכב אחד, איני זוכר בדיוק. נתנו לנו אז הרצאה על ספינות הסוויפט כמה שהן מוצלחות וטובות וכמה שהן עובדות טוב בוויטנאם, כאשר אני מהסרן שפגשתי ב-PBR, שבדקתי בשנה שעברה, ידעתי שזה הכל לא נכון.

ש. ואותו סרן לא היה לו אינטרס של שום צבא, הוא היה פשוט איש ים.

ת. הוא לא ידע בכלל שאנחנו רוצים לרכוש את זה. אז אפילו לא חשבנו שאנחנו רוצים לרכוש את זה. הוא רק רצה להגיד לי שה-PBR פועלת בים יותר טוב מהסוויפט. זה מה שהוא רצה להגיד לי אז, כששאלתי אותו איך היא פועלת בים. אני בטוח שלא שיחדו אותו. הרשל (צבי תירוש) יושב לידי ושומע את כל התשבוחות. אמרתי לו: הרשל, אני רוצה הפלגת ניסוי בספינה הזאת. אז הוא דחף לי ברגל ואמר לי: זה מעליב אותם, אתה לא מאמין להם? כולם מלאי תשבוחות. תראה מי יושב פה - מהנדסים ימיים, בעלי דרגות גבוהות עם כל מיני אנשי מבצעים, כשכולם אומרים לך שזה טוב - איך אנחנו יכולים לבקש הפלגת ניסוי? אמרתי לו: אני בתור מהנדס ימי, קצין ים, לא מוכן לרכוש שום דבר בלי שאני אפליג אותו. גם בשנה שעברה כשהייתי במספנת Uniflight בשביל לרכוש את ה-PBR דרשתי הפלגה - וקיבלתי אותה.

ש. והם לא נעלבו.

ת. אז זה לא היה קשור לצי האמריקאי. זה היה קשור למסחרי. הצי האמריקאי העלים אז קצת עין לומר את האמת. זה הלך דרך המספנה שהם סידרו את זה עם הצי האמריקאי. אמרתי שאני גם מבחינה טכנית רואה שסידור כזה של ספינה לא מתאים. איך אני גם יודע? אני יודע כי שרתתי על

ספינת משמר. סיפרתי שהשירות הראשון שלי על ספינה, כשקיבלנו את הספינות מהבריטים, היה על ספינת משמר שהיתה ספינת משמר של הבריטים, וזאת היתה הדוגמא שלי עם שיפורים. כשהבריטים יצאו מהארץ הם נתנו לנו שתי ספינות או יותר - "הדרום" ו"הסער". אני הייתי על "הסער". הייתי סגן מפקד על הספינה שהיתה בפרטורל מאשקלון עד עזה. אז ידעתי מה זה ספינת משמר וידעתי שצריך גשר פתוח וידעתי שכשמתקרבים לאיזו שהיא מטרה או לאיזה סירה חשודה המפקד צריך להיות בחוץ, לדבר, שיראה בטווח של 360 מעלות. אדם לא יכול להיות סגור בתוך גשר שנמצא בחרטום, מה עוד שבחרטום לא יכול להיות גשר עם הגלים הצפוניים והתלילות של הגלים הצפוניים. זה דבר נוראי, היא תקבל מכות נוראיות. בים התיכון הגלים של הרוחות הצפוניות הם גלים תלולים, הגלים של הרוחות הדרומיות-מערביות בים התיכון הם יותר מתונים. בים סוף גם יש גלים תלולים.

אני דרשתי הפלגה ולא הייתי מוכן לוותר שלא תהיה הפלגה, וכשדרשתי זאת הם אמרו: אנחנו בדרך כלל לא נותנים אישור בפחות מחודש ימים, מיום הבקשה להיכנס לבסיס של הצי האמריקאי. זה חלק מהנוהלים. אז אמרתי: אם יהיה צורך אז אני אחכה חודש, אבל בלי להפליג אני לא מוכן לאשר רכישה, כאשר ידעתי מראש שאני אפסול אותה, אבל הייתי מוכרח לשחק את המשחק עד הסוף, בשביל לא לאבד כבוד. ואז עבר שבוע ימים, חיכינו בווינגטון, למרות שהרשל אמר לי שאני מעליב אותם או משהו דומה לזה, אבל הייתי אז כל כך איתן בעמדותי שלא הייתי מוכן לוותר על ההפלגה. הם בדקו ואמרו שבסך דייגו יש בסיס אימונים של הספינות האלה, לפני יציאה לוייטנאם ואירגנו לנו כניסה לבסיס האימונים בסן-דייגו. טסנו לשם ונפגשנו עם מפקד בסיס האימונים, רב-סרן בשם לי מנזי ואמרתי שאני רוצה להפליג עם הספינה לים. מה שקרה אז שבאנו למפקד הבסיס לי מנזי ושמענו ממנו כמעט מילה במילה אותה הרצאה ששמענו בפנטגון, עם כל התשבוחות על הספינה ואמרתי לו: אני רוצה להפליג אתה. אני רוצה לצאת לים הפתוח. הוא אמר: או, לים הפתוח? אנחנו נמצאים כאן בתוך מפרץ עצום, עד שנצא לים הפתוח זה יקח 6 שעות. לא נוכל לעשות את זה. אמרתי לו: תוציא שתי ספינות שיעשו לנו גלים ואני רוצה לראות איך הספינה מתנהגת בגלים. אז הפלגנו בספינה ואמרתי להרשל: אתה תעמוד ותדבר אתו בגשר ואני אסתובב בין הצוות ואשמע מהצוות אינפורמציה על הספינה. ואמנם אחרי שהוא הוציא ספינות ואני הייתי על הגשר והוא הפליג בין הגלים, ראיתי איזה מכות הספינה מקבלת ועמדתי בעמדת התותח וראיתי שקשה מאוד לכוון את התותח כי ראיתי שם בתמונה שהיא נמצאת למעלה. אמרתי להרשל, אחרי שעשינו את הבדיקה הזאת עם גלים בספינה אחרת, שאני רוצה להסתובב. אמרתי למפקד שאני רוצה להרגיש מה זה לעשות maintenance של מכונה. כיוון שאני מהנדס אני רוצה לראות מה זה נקרא לעשות maintenance וגישה לעשות מה שנקרא בקרת נזקים וכו' ובטעון הזה הלכתי להסתובב עם הספינה תוך כדי הפלגה, לשמוע את הרעש ולראות איך המנועים פועלים וכו'.

ש. ולדבר קצת עם האנשים.

ת. כן. ואז דיברתי עם אנשים והם אז סיפרו לי שבגלים מעל 2 רגל, כלומר מעל 60 ס"מ יש בעיה נוראה. הם אמרו שאפילו ב-60 ס"מ גלים הרגליים נפוחות ויש מזרון FOAM של 2 אינצ' על הספון שנותן כמו בולם זעזועים. הם אמרו שהן מיטלטלות מאוד, אין להן יציבות טובה וקשה מאוד לתחזק אותה, היא צפופה מאוד, היא נמוכה מאוד והגלים בים עולים על הספינה. את כל המגרעות שאני ידעתי שנה מראש ומתוך הסתכלות על השרטוט ומתוך ידיעה על אורך הספינה שלא מתאים לי, פרט לזה שהספינה היתה מאוד נמוכה. מה עשו האמריקאים? הם תכננו אותם בצי האמריקאי. הם לקחו את הספינה כפי שהיא והוסיפו. אז כיוון שהספינה כפי שהיא מתוכננת לשוקע מסוים אז אם מוסיפים השוקע גדל.

ש. הם לא הגדילו את השוקע?

ת. זה לא הם הגדילו. השוקע גדל בגלל משקל נוסף שהאמריקאים התקינו. אנחנו חוזרים למשרד שלו אחרי ההפלגה ואני אומר לו: בוא נדבר כמו אנשי מקצוע. אני התרשמתי מהספינה, הפלגתי בגלים וראיתי שיש לה זעזועים גדולים ויש לה טלטולים מאוד גדולים והיא צפופה מאוד, קשה לעשות בה בקרת נזקים, ומה אתה עושה כשאתה מגיע למטרה - איך אתה יוצא החוצה כשאיך לך גשר פתוח. והוספתי עוד כמה מגרעות שמצאתי, אבל בלי לפגוע בו. את כל זה אמרתי למפקד, ללי מנזי. הרשל ידע על הכל כשאמרתי לו עוד בדרך.

ש. הרשל כבר באופן מקצועי השתכנע בהפלגה שאתה צודק?

ת. כן, בטח. הרשל השתכנע רק אחרי ההפלגה, כשהוא היה על הספינה הוא השתכנע שהיא לא מתאימה. מה עוד שאמרתי לו את הנקודה הזאת של 16 מ', שזאת נקודה קריטית, שלא הייתי קונה בכלל ספינה של 16 מ'. באנו חזרה, ניגשנו לחדר שלו ואני שואל אותו: תגיד לי, איך אתה פותר את כל המגרעות שהעליתי בפניך קודם? הוא אמר: בוא נסגור את הדלת. תדע לך שמה שאתה אומר זה נכון, אבל לצי האמריקאי יש נוסח רשמי לגבי הספינה הזאת. הם תכננו אותה והיא טובה. אמרתי לו: אני מסכים אתך, אין לי טענות לעסק הזה, אבל אני לא יכול לחזור לארץ בלי ספינה. הספינה הזאת קצרה מדי בשבילי. אני צריך ספינה של 65 רגל, של 20 מטר. אתה מכיר את השוק בארה"ב. תגיד לי אפוא אפשר למצוא ספינה כזאת. היא לא מוכרחה להיות ספינת מלחמה, אבל מספנה שאני אוכל להפוך גוף קיים לספינת משמר. אז הוא אמר: יש לי ספינה בשבילך שעד כמה שאני יודע, ואני בשוק של ספינות משמר, הוא הגוף הכי מוצלח שישנו של ספינה כזאת. זה ספינת אספקה - CREWBOAT, כפי שהראיתי בתמונה, עם הגשר בחרטום ומבנה נוסעים במרכז וספון בירכתיים. אני אמרתי לו שאני רוצה לבדוק את זה. הוא אמר: יש ספינה, אבל היא לא נמצאת במספנה שבונה ספינות לצי. היא תכנון חדש של אידלגו, שהוא בעל מספנה שהקים רק עכשיו מספנה, שהיה המנהל הטכני של המספנה שבנתה לצי, שהיתה SEWARD SEA CRAFT שהיא מספנה שנרכשה על ידי טלדיין, שהיא חברה ענקית בארה"ב. החברה הזאת שרכשה את הספינה הצרה את צעדיו של המנהל הטכני שלה ובנתה ספינות לצי ואנחנו התחייבנו שאנחנו הולכים רק למספנה שבונים בה ספינות לצי. זה למעשה לא אנחנו, אלא הרשל אמר לנו: אני בראש אחד אתכם, אתם הזמנתם אותנו, אנחנו הולכים למספנה שבונה לצי.

ש. מה היה התפקיד של הרשל?

ת. הוא היה סגן של ביני תלם, ראש מחלקת ים. אבל למעשה ביני תלם היה הרבה בצרפת אז הרשל למעשה היה ממלא מקום ר"מ ים. הוא היה בסדר גמור, אבל זאת היתה מין סליפ קטן שהוא אמר להם אנחנו הולכים אתכם. לכל אחד זה קורה. יש להצדיק אותו, כי הוא לא רצה למצוא מספנה. הוא רצה טכנולוגיה שמאושרת על ידי הצי האמריקאי, וזה בצדק. אבל מה שקרה שבאנו למספנה, מסגן דייגו נסענו למספנה בניו אורליאנס ואמרנו שאנחנו רוצים ספינה של 65 רגל. לא היתה להם ספינה כזאת שיוכלו להראות לנו. לי מנזי אמר לנו: תסעו למורגן סיטי, אבל הוא לא מספנה של הצי. הוא אחד שהיה המנהל הטכני במספנה של הצי והקים מספנה משלו ותכנן גוף חדש של 65 רגל, שאמרו לו שזה גוף יוצא מן הכלל, והוא סומך על האינפורמציה שיש לו.

ש. כלומר בדלת סגורה הוא נתן לכם את העצה המתאימה לכם.

ת. כן. אבל זה לא במספנה של הצי, אלא במספנה שנקראת Swift ships, שהקים אותה המנהל הטכני של המספנה של הצי, זה שתכנן את הספינות להובלת נוסעים ומשאות.

ש. אידלגו היתה של הצי?

ת. אידלגו היה המנהל הטכני של מספנת הצי. קן אידלגו לפני שבנה את המספנה הפרטית היה מהנדס ראשי של המספנה שבנתה לצי והמספנה שבנתה לצי נקנתה על ידי טלדיין והם שמו מנהל אחר במקומו ואידלגו פרש ולא רצה להמשיך לעבוד אתם והקים לו מספנה משלו שקראו לה Swift ships. טלדיין היתה חברה רצינית וגדולה מאוד וחסמה בפניו הרבה דרכים. הוא תכנן ובנה ספינה אחת לדוגמא, מה שנקרא Crew boat, ספינת מטען ונוסעים למתקני הקידוח בים. לא הלכנו ישר אליו. הלכנו למספנה של הצי וקיבלו אותנו יפה מאוד. אמרנו שאנחנו רוצים ספינה של 65 רגל. אחד התחשיבים שלי שאני צריך 65 רגל, שזה בערך 20 מטר, שעד כמה שזכור היה לי אלה גבולות הסיבובים עם משאיות במעלה עקרבים, כי אני חשבתי שבשביל זירת ים סוף אין לנו ספינות שם. ש. באיזה שנה מדובר?

ת. אני מדבר על פברואר 1970. עוד לא היה כביש מצפה רמון, ואנחנו צריכים לתכנן את הספינות. כפי שסיפרתי שכשבנו את הנחתות בנו אותן משני חלקים שאפשר יהיה להוביל אותן במעלה עקרבים במשאיות. אמרתי להם שאני רוצה ספינה של 65 רגל. הם אמרו שאין להם אבל הם יכולים להגיש לי הצעה. אמרתי שיגישו לי הצעה. בינתיים למדתי אצלם את כל הטכנולוגיה של בניית ספינות אלומיניום, את כל ספרות ההוראות לבניית ספינת אלומיניום. זה היה בתאום עם הצי ובברכת הצי. זאת היתה סיבה טובה להרשל להגיד: אנחנו באים רק אליכם. אנחנו חוזרים בלילה למלון ואני אומר להרשל: מה שהם הציעו לי זה אב-טיפוס שאני לא מכיר אותו ולבי כבד מאוד ללכת על הספינה הזו. מה גם ששמעתי מלי מנזי בסך דייגו שאמר לי ללכת לראות את הגוף החדש. אמרתי שאפילו אם הוא מעוניין לקבל בשביל זה עמלה לא איכפת לי. אני רוצה לראות את זה. כמו שאנחנו מדברים מגיע טלפון שרוצים לדבר עם הרשל. ידעו שהוא ראש המשלחת. הוא היה אל"מ ואני הייתי סגן אלוף. הוא שאל מי זה ואמרו שזה קן אידלגו ממספנות SWIFT SHIPS. אז הרשל אמר: אני אמרתי לצי שאני לא הולך לשום מספנה אחרת.

ש. אידלגו שמע עליכם?

ת. אידלגו שמע עלינו. היה להם ריגול תעשייתי כזה שעוד בווינגטון היה סגן במילואים מהמארינס שהוא ידע באיזה מלון אנחנו נמצאים.

ש. לא קשור ללי מנזי.

ת. לא קשור ללי מנזי. עוד לפני כן בווינגטון סאץ' באומגרט פגש אותי ואמר: שמע, אתה הולך לראות ספינה מחורבנת (דבר שידעתי). דע לך שלנו, אני מייצג מספנה בשם seift ships, של אידלגו, שהיה מתכנן הספינות של מספנת הצי ועזב אותם בגלל זה שטלדיין קנתה אותם, ויש לו ספינה יוצאת מן הכלל, שעברה תוצאות מצוינות בניסוי בריכה. כבר בווינגטון ידעתי על המספנה הזאת. ש. ואחר כך בעצם זה התאשש על ידי הסיפור של מנזי.

ת. אותו לי מנזי הכיר גם את סאץ' באומגרט ויכול להיות שהוא היה קשור לעסק אבל זה לא עניין אותי. באותו ערב קיבלנו טלפון, כשחזרנו למספנה והייתי מרוגז מאוד כי לא היתה לי תשובה ואני לא יכול לחזור בלי ספינה לארץ, כשמחבלים חודרים דרך הים וסטילים הסתובבו ושימשו כמשמר חופים אבל הם לא יכלו להתקרב לחוף בגלל העומק שלהם וזה סכנה, 42 איש עם מיליונים של דולרים כל ספינה. אי אפשר דבר כזה. הרשל אמר: אני לא יכול לדבר, התחייבתי. אם אתה רוצה לדבר אז דבר. לקחתי את הטלפון ונאמר לי: מדבר ביל אידלגו, אני הציף ארכיטקט של קן אידלגו, מנהל המספנה, שהיה בעצמו מהנדס אוניות והוא תכנן את הספינה, ואני רוצה להיפגש אתך ולהראות לך את הספינה שלנו. אמרתי: הרשל, בוא נפגוש אתו. אף אחד לא ידע. הרשל אמר: אני נוסע מחר, תישאר עוד יום או יומיים. תעשה הכל על אחריותך כאילו שאני לא יודע. אני לא יכול כלפי הצי בתור קפטן, בתור

אלוף משנה, להופיע כאחד שאמר מילה ואינו מקיים אותה. ותיפגש אתו רק בלילה שאף אחד לא יראה שהוא בא. גמרתי את היום השני והרשל בערב נסע לפרוייקט השני שלו שהיה בפלורידה, שהיה השיפוץ של הנחתות שקנו מהאמריקאים. אני חיכיתי והחלטתי להישאר עוד יום. נפגשתי אתו ב-10- בלילה ואמרתי לו שיביא את כל החומר הטכני. הוא הביא שרטוטים עם מפרט. הסתכלתי ובדקתי ואמרתי לו: מה שהבאת לי זה Crew boat, זה ספינה עם קבינה בחרטום ומקום לנוסעים באמצע וסיפון בירכתיים. אני לא רוצה את זה. אני רוצה שתשאיר לי את הקליפה ואת חדר המכונות וחדר ההגה ואת התכנון של הספינה אני אעשה. בתנאי זה אני מוכן ללכת לראות את הספינה. הוא אמר: יש לנו ספינה במספנה, בוא תראה אותה. ספינה גמורה אבל עוד לא היתה צבועה. היו בה מדחפים. אני מוכן לראות כל שינוי שאתה רוצה, אבל לא בקליפה של הגוף. אמרתי שאני גם לא רוצה שינוי בקליפה של הגוף. אני רוצה עוד דבר - אני רוצה לדעת ממך תוצאות בדיקה של ניסויי בריכה של הספינה. הוא אמר: אני מסכים. ב-12- בלילה הלכנו למספנה. הוא הדליק את האורות וראיתי מול העיניים שלי את החרטום של הספינה עם קווי הגוף שלה. מתוך ניסיון וידע שלי בגופים של ספינות אמרתי לעצמי: זו תהיה ספינה מצוינת להפלגה שלנו גם בים התיכון וגם בים סוף. זה אמרתי לעצמי. אמרתי לו: הגוף מוצא חן בעיני. אני כבר אומר לך את זה, אבל אני רוצה לבדוק את בריכת הניסויים ואת הניסויים איך היא בגלים. אבל אני רוצה לגשת אתך למשרד עכשיו, תביא אתך נייר שקוף, אני אעשה לך סקיצה ואתה צריך להביא לי עד מחר בערב שרטוט לפי הסקיצה שלי, עם הצעת מחיר. נפרדתי ממנו ב-2- בלילה. נכנסנו למשרד ופרסנו נייר שקוף ואני עם נייר שרטוט על השרטוט שלו עשיתי את השרטוט העקרוני של הדבור שאנחנו מכירים אותו עד היום, קצת בשינוי קטן, כי עשיתי חצובות עגולות למקלעים בדומה למה שלמדתי ב-PBR. אותה חצובה רציתי לעשות גם בספינות האלה. היתה איזה טעות שאספר עליה. השארתי לו את הסקיצה שנעשתה ביד חופשית שזה היה בין 12 ל-2- בלילה. מדדתי ועשיתי פחות או יותר. לקחתי כדוגמה את התכנון העקרוני של ספינת המשמר שאני שרתתי עליה ב-1948-. לספינת המשמר היה גשר סגור עם 3 מדרגות יצאת לגשר פתוח ועמדת על גשר פתוח והמפקד יכול היה לעמוד, וכיוון שהייתי סגן מפקד הייתי הרבה פעמים עומד כמפקד על הגשר. משני צידיו היו שני מקלעים, כך שהוא יכול היה לשלוט על הספינה במקרה שמגיעים לאיזה מטרה או ספינה חשודה או משהו דומה לזה. הצופה קורא, יוצאים החוצה, שני חבריה עומדים על מקלעים, המפקד עומד באמצע ויש לו את כל השליטה. כך אני ראיתי בעיני רוחי גם את ספינת המשמר שלי וכך תכננתי אותה. אמרתי לו: אני רוצה גשר סגור, גשר פתוח ושתי קבינות 8- איש. הוא הראה לי מה יש להם. ל-Crew boat היה מין מקרר, תנור בישול ו-oven. הכל משולב יחד ביחידה. אמרתי שאני רוצה שהספינה תהיה ממוזגת. אמרתי לו שהיא תיבנה לפי אותם סטנדרטים שבנית במספנה של הצי ואותם מכשירים וכו' וכו'. למחרת נפגשתי עם מנהל המספנה, עם קן אידלגו. עם מי שדיברתי בלילה היה ביל אידלגו, שהיה הבן-דוד של קן אידלגו, שהיה בעל המספנה. אמרתי לקן אידלגו שאנחנו צריכים מיד 10 ספינות. אנחנו רוצים ש-6- תבנה פה 4-1- אני רוצה שאתה תבנה בארץ. אז היתה תנועה גדולה של בנייה בארץ. אמרתי לו: אני נתתי לך תכנון, נתתי לך מוצר. זה תכנון שלי. יהיה לך מוצר של ספינת משמר. אתה תתן לנו את כל הידע לבניית ספינת אלומיניום ואנחנו רוצים לבנות את שאר הספינות בארץ

ש. הוא לא היה בהלם מהקצב?

ת. לא. אחר כך התברר לי למה הוא לא היה בהלם, כי הוא היה מעוניין מאוד שנקנה אצלו, כי טלדיין, כפי שהתברר לי אחר כך מידידים בווינגטון ואספר על זה אחר כך, שכשביקשתי לבדוק עליו אמרו לי שהוא נמצא בלחץ נוראי כי טלדיין שהוא עזב אותם, וכיוון שזאת היתה חברת ענק בארה"ב,

חסמה בפניו את השוק האמריקאי. הספינה הזאת שעמדה שם לא היה לו למי למכור אותה. הוא היה בלחץ נוראי כי הוא הקים מספנה, שהיתה מין האנגר פתוח ושני קרוונים למשרדים. זה הכל. אבל היו לו מכשירים. כיוון שלמדתי שכל הטכנולוגיה של אלומיניום וריתוך אלומיניום וכו', כשהיינו במספנת הצי כמה ימים, ידעתי שלא צריך הרבה. אלומיניום זה כמו נגרות. לקחו על צלעות, כופפו, ואפשר ביד לכופף את פח האלומיניום, לתפוס אותו בקלמרות ולרתך. ראיתי שזה דבר פשוט מאוד. אבל לא היה לי לא אלומיניום, לא מנועים ולא שום דבר. אז אמרתי לו: אני אמליץ לקנות ממך את הספינה בתנאי ש-6 תבנה אצלך 41- תבנה בארץ. בשביל לבנות בארץ אתה שולח את ביל אידלגו, את המהנדס שלך, עם מנהלי עבודה, עם מכוונות ריתוך ועם פועלים מומחים שיוכלו ללמד אותנו. הוא אמר: אני מסכים. הוא נתן לי הצעה של 145 אלף דולר לכל ספינה. אחרי שקיבלתי את ההצעה עם שרטוטים טסתי לווינגטון ואמרתי להרשל שיש לי את הספינה. מהמספנה של הצי לא ביקשתי את ההצעה כי לא היה מה. הוא אמר לי: הם יהרגו אותנו. בכל זאת יש צורך לקבל מהם והוא צדק. מוכרחים לבקש גם מהם הצעה. אני פחדתי לבקש מהם הצעה כי נפרדנו ואמרתי שנשקול את זה. טכנית ביקשנו מהם הצעה וקיבלנו מהם הצעה לספינה דומה אבל היות ואני לא תכננתי להם אז היתה ספינה קצת שונה ממה שאני תכננתי. ספינת משמר שאין לה גשר פתוח כמו שאני רציתי. יש לה גשר פתוח אבל לא כמו שאני רציתי. המחיר שלה היה 220 אלף דולר. אבל הגוף לא מצא חן בעיני, הוא היה צר ונמוך. הוא היה פחות טוב מבחינת גוף מאשר הספינה של אידלגו. קיבלתי את ההצעה של swift ships של אידלגו, נסעתי לווינגטון, נפגשתי עם הרשל

כשבאתי לווינגטון לא גרתי במלון. יש לי חבר טוב מרשל טולין, זה שסיפרתי עליו שהוא נתן לנו אינפורמציה על צוללות שהוא בדק שהיו צריכים לתקן אותם וכשהיו למדחפים של הסטילים קויטציה, הוא זה שנתן לי את הרעיון לעשות קונוס הפוך שימנע קויטציה של שורש הכנף. קויטציה זה עיכול, זה כמו מכות של טיפות קיטור שנוצרות כתוצאה מתת-לחץ שעושות ארוזיה למדחף. הוא ידד טוב שלי. שאלתי את אידלגו מי עשה את ניסויי הבריקה אז הוא אמר שאת ניסויי הבריקה עשה ד"ר דן סביצקי בבריכת ניסויים בניו ג'רסי, במכון לטכנולוגיה. אז שקלתי שאם אני אפנה אליו, ואידלגו הוא לקוח טוב שלו, אז הוא יכול להיות קצת משוחד לאידלגו. אני רציתי אינפורמציה טהורה לא של לקוח ללקוח. לא רציתי לפנות אליו ישירות, כי אידלגו אמר לי: תפנה אליו והוא יספר לך את כל האינפורמציה. אז אמרתי לחברי טולין, שגרתי אצלו בבית, שהיינו חברים טובים וכשהוא היה בא לארץ הוא היה גר אצלי. הוא הקים כאן חברה להיי טק ולא הצליח בגלל כל מיני סיבות. פרופ' אילתה היה אחד ממנהלי החברה. טולין הוא גאון בינלאומי בנושא הזה. הוא המציא את הכנף של מדחף שאפשר יהיה להפליג עם מדחפים מעל 40 וכמה קשר, שזה גבול היכולת של מדחפים. הכנף הזאת נקראת super cavitating propeller וזה על שם טולין שהוא הממציא של זה. הוא שם בינלאומי בהידרודינמיקה ובניסויי בריכה וכו'. אז אמרתי לו: מרשל, אני אצלך עד מחר בערב ואני מוכרח לקבל תשובה. תפוס את דן סביצקי, לא חשוב אפוא, בכל מחיר, ותשאל אותו איך עברו ניסויי הבריקה של הגוף שאידלגו תכנן ובנה ב-Swift ships. אני רוצה ממך תשובה אם זה טוב, אם זה מוצלח. כי לי הגוף ממתוך הסתכלות על הקווים שראיתי את הספינה - מצוין. אבל אני רוצה לקבל אישור של ניסויי בריכה. הוא בא למחרת בערב ואמר: אמנון, דיברתי עם ד"ר דן סביצקי והוא אמר לי כקולגה לקולגה, שזה אחד הגופים הכי טובים שהוא בדק בהיסטוריה שלו.

ש. אבל דן סביצקי הזה לא היה חושד בטולין מה פתאום הוא שואל אותו?

ת. לא. הם דברו כקולגות. הוא אמר: יש לי איזה חבר שרוצה לקנות את הספינה. לא משנה מה. הוא לא אמר צי או משהו דומה. כקולגה הוא לא היה אומר לו משהו לא נכון. אני רציתי שזה יהיה כקולגה לקולגה ולא כלקוח.

ש. הוא לא היה מעז לתת אינפורמציה שגויה.

ת. כן. מה גם שהוא לא היה מעז לתת אינפורמציה שגויה לטולין שהוא שם דבר, שהוא שם בינלאומי בנושא של הידרודינמיקה, של זרימה וכו' ושל ניסויי בריכה. לו בעצמו היתה בריכת ניסויים לנושאים מיוחדים. סיפרתי שהיה רעיון של יוחאי לבנות כלי לשייטת 13, שקראו לו אריאל? אם לא, אספר בפעם אחרת.

טולין הזה היה גאון. כאשר ב-MTI היתה בעיה ליוחאי הוא פנה ל-MIT ואמר: יש לי רעיון, אני רוצה לתכנן כלי מיוחד, אז פרופ' אפקוביץ, שהיה פרופסור להנדסה ימית ב-MIT, אמר לו: אצלנו לא יכולים, אבל מרשל טולין בהידרודינמיקה יוכל לעזור לך בעסק הזה.

למחרת, אחרי שטולין אמר לי שהספינה היא גוף מצוין, שבעצם אישר אינטואיציה שלי שראיתי אותה, למחרת פגשתי את הרשל שבא מפלורידה ואמרתי: הרשל, מוכרחים ללכת על הספינה הזאת. יש לי את כל האישור, יש לי אפשרות גם לבנות בארץ וכך להעביר ידע והכל. זה דיל בלתי רגיל 145 אלף דולר לספינה כזאת. מוכרחים לבקש גם הצעה מהצי. אמרתי לו את זה רק אחרי שקיבלתי אישור מטולין שהספינה בסדר. אמרתי לו שהוא יצור אתם קשר, כי לי לא נעים כי בטח שמעו שכבר הייתי אצל המתחרה והם ירצו להרוג אותי, כי היינו למעשה אורחים שלהם, אבל אני ראיתי לנגד עיני מה שחשוב לחיל הים.

ש. והם לא היו עושים אחרת לעצמם.

ת. נכון. אמרתי להרשל: דבר אתם אתה ובקש מהם הצעה עם שרטוט ומפרט כמו שקיבלתי מאידלגו ושכזה נקבל מהצי. הוא קיבל מהם הצעה. הגיעו שתי הצעות במהירות. הבריק לי רעיון שגם כן לא שאלתי הרבה, אלא פשוט עשיתי את זה.

יוסקה רום הוא חבר טוב שלי שלמד אתי בטכניון. היה מראשוני חיל הים, היה בפלי"ם ביחידת החבלה של יוחאי. הוא גאון. היה אחד ממקימי חיל הים, היה אחראי לשיפוץ הצוללות והיה אחד ממקימי מחלקת הנדסה של חיל הים. הוא היה אחר כך ראש אגף מתכת ואלקטרוניקה במשרד המסחר והתעשייה אצל ספיר. היתה תקופה מיד אחרי המיתון הגדול שהיה בעד בנייה בארץ ואי-תלות בזרים, בפרט אחרי ספינות שרבורג. אני אמרתי לעצמי: אם אני מתכנן לו ספינה, למה שאני לא אנצל את ההזדמנות.

עוד דבר טולין אמר לי: יש לי עוד אינפורמציה בשבילך. דע לך שאתה יכול "למצוץ" את אידלגו. שאלתי עליו ואמרו לי שהוא נמצא במצב קשה מאוד ואם לא תהיה לו הזמנה - הוא מתמוטט, אז אתה יכול "לחלוב" אותו ולקבל ממנו תנאים נהדרים. הוא איש מקצוע טוב וניסיון טוב אבל הוא במצב קשה. מה שעשיתי, שבדרך לארץ חזרתי מניו יורק, ניגשתי למשרד הביטחון, ובונדי, אחיו של איואן, היה ראש משלחת משרד הביטחון, ראש המשרד בניו-יורק, סיפרתי לו את הסיפור עם מחשבה שבארץ יש לי את יוסקה רום שהוא ראש אגף מתכת ואלקטרוניקה, בנייה בארץ רוצים לעשות ויש מספנות ישראל וידעתי שבבית מלאכה רגיל אפשר לבנות אלומיניום ושה לא בעיה. דיברתי עם יוסקה בטלפון ואמרתי לו: יוסקה, יש לי רעיון. אתה תעשה לי גיבוי? 6 ספינות נבנה פה 41- ספינות נבנה בארץ ויתנו לנו את כל הידע. הוא אמר: לך קדימה, אתה תקבל ממני את כל העזרה. היה לו כוח גדול, כי הוא היה ממש איש אמונו, יד ימינו של ספיר בזמנו, כשספיר היה חשוב. אז באתי לבונדי ואמרתי: שמע, יש לי הצעה מסחרית בלתי רגילה. (א) טלדיין נתן הצעת מחיר של 220 אלף דולר

לספינה שלא ידעתי בדיוק מה היא, שלא עשתה ניסויי בריכה ושום דבר וכאן יש לי מוצר מוכח עם הצעה של 145 אלף דולר ועם אפשרות לבנות בארץ ולהעביר את כל הידע. הוא אמר: אני לא מאמין. אמרתי לו: בוא נזמין את האיש הנה. אז הזמנו את שניהם, את אידלגו וגם את טלדיין. הוא רצה לשמוע משניהם. כשהוא הזמין את אידלגו הוא שאל אותו: זה נכון מה שאמנוןאומר שאתה מוכן לבנות 6 ספינות פה ו-4 בארץ ולהעביר את הידע, לדאוג למנועים, לאלומיניום, למכונות, למנהלי עבודה, לרתכים שילמדו את האנשים בארץ? הוא אמר: כן. אני מוכן. בונדי שאל: אתה מוכן לחתום על זה? אמר: כן. מוכן לחתום. בונדי שאל: מה אתה רוצה בשביל זה? הוא אומר: letter of intend. שזה עוד לא חוזה, אלא מכתב כוונה. אני לא זוכר בדיוק מה אמר השני, מטלדיין, כי הספינה לא כל כך מצאה חן בעיני אז לא כל כך התעניינתי מה הוא אומר, אבל הוא היה מוכן גם כן, הוא אמר שהוא צריך לבדוק את הנושא הזה. לא בא מנהל המספנה אלא בא המהנדס הראשי שארח אותנו. הוא בא ואמר שהוא רוצה מכתב כוונה. אני עשיתי אז את טעות חיי, או שכן או שלא. הרמתי טלפון לבוס שלי שהיה רמצי"ד, יהושע להב אמרתי לו: יש הזדמנות בלתי רגילה. יש ספינה מוכחת, יש לי תכנון, יש לי תוצאות ניסוי בריכה עם אישור שבדקתי עם טולין (יהושע הכיר את טולין גם כן וידע מי הדמות הזאת) וזאת הזדמנות בלתי רגילה להעביר את הידע לארץ. ואז מה שקרה הוא אמר: אני אתן לך תשובה. חיכיתי אצל בונדי במשרד ואחרי כשעתיים אני מקבל הודעה: אתה עוזב את הכל ומביא את שתי ההצעות לארץ ולא ממשיך לעשות שום דבר. אז מאוד כעסתי וחזרתי לארץ. אחר כך ברליה, שהיה ראש כוח אדם, סיפר לי שרצו להרוג אותי. ברליה אמר "צריך לאשפז את אמנון". אני לא שאלתי אז את אף אחד אם ללכת למשרד הביטחון. כשהולכים למשרד הביטחון מסתבכים. פעם אחת הסתבכתי עם משרד הביטחון במקרה עם הנחתת, שהלכתי וביקשתי והוא לא היה מוכן לחתום על חוזה. אבל אני ראיתי שהדרך הכי קצרה והכי טובה לדעת אם אנחנו יכולים לקבל מקסימום, הייתי צריך לקבל קודם רשות מיהושע ואחר כך ממשרד הביטחון, אבל הלכתי קודם לבונדי מפני שרציתי לבוא עם תוצאה ליהושע. הייתי בטראנס. אמרתי שאני מוכרח לקבל את האישור ממשרד הביטחון לדעת אם הם מוכנים ללכת על זה, ואז אני בא עם הכל לחיל הים, כאשר הייתי בטוח שהספינה מצוינת. אז מה שקרה שכשחזרתי ארצה רצו להרוג אותי והוחלט, ואולי נכון היה ללכת בדרך הזאת אבל איני יודע, שלא נמהר עם העסק הזה, שענף ציוד 4 שהיה הענף שלי, יכין תכנון של הספינה לפי התכנון של אידלגו שהיה בהתאם לתכנון עקרוני שאני אישית עשיתי - ויכניס את כל ההתקנות הנדרשות של חיל הים. רצו להרוג אותי עם כל הסיפור הזה. אני עשיתי תכנון של הספינה בענף הנדסה ימית בהתאם לשרטוט של המספנה של אידלגו ואמרתי שזאת הספינה שאנחנו רוצים וכתבתי מפרט, אפיון מה אני רוצה בספינה, כולל מכשירי קשר ומכ"ם וכל הדברים האלה, שמוכרים בחיל הים ולא לקבל מה שהם יתנו. אמרתי שאת כל הפיצייפקעס נעשה בארץ, וגם ראיתי בזה גורם זמן, כי אני צריך ספינה והוא הבטיח לתת לי תוך 3 חודשים לתת לי ספינה. אני בפברואר, עד שאני אחזור לארץ, עד שנדון - נאבד חצי שנה וצריך ספינות מהר. ראיתי את זה לנגד עיני. היה חשוב לי הבסיסים למקלעים וקשר, והיה מכ"ם ואת הקשר והכל נעשה בארץ. ואת כל ההתקנות כמו שעשינו בסטילים, כשקיבלנו ספינות ערומות ואת ההתקנות עשינו בארץ. לא ראיתי בזה משמעות. אבל הוחלט שנתכנן שרטוט עם כל ההתקנות וכל הדרישות, והיו ועדות ולקח כחודשיים עד שהוצאתי את השרטוט ועם השרטוט הזה יצאה משלחת שאני לא הייתי כלול בה.

ש. מתוך הכעס ההוא?

ת. יכול להיות. לקחו מהנדס אחר. כעסו עלי מאוד שהלכתי יותר מדי מהר קדימה וערבתי כבר את משרד הביטחון. זאת היתה התנגשות לא נעימה. זה לחץ. כי משרד הביטחון היה בעד בנייה בארץ

ולכן היה יותר נוח. מישהו אמר לי: למה לנו להסתבך עם בנייה בארץ, יש לנו מקום שם. אני ראיתי עניין אחר בזה. אמרתי שמחר אנחנו יכולים לעשות משהו שלא ימצא חן בעיני האמריקאים אז יטילו אמברגו ואז גמרנו. לכן היה לי כל כך חשוב וגם ידעתי שיש לי גיבוי של יוסקה רום במשרד המסחר והתעשייה, באגף למתכת שיוכל למצוא בית מלאכה שיוכל לעשות את זה. אם לא זה אז מספנות ישראל היו עושים את זה, אבל היו יכולים לעשות את זה כל כך פשוט, כי הוא נותן לי את ה-גיג, שזה השבלונות. איך בונים את הספינה הזאת? יש מסגרות שנותנים את הפורמה של הגוף, על המסגרות שמים את הצלעות, על הצלעות שמים את הפחים ומכופפים את הפחים כמו דיקט. זה כל כך פשוט שזה ממש מדהים כמה שזה פשוט. באותה משלחת בצי למדתי עוד דבר, כאשר הם פתחו את מחלקת ההנדסה בפנינו וראיתי שכל הטכנולוגיה של אלומיניום היא נהדרת. עוד דבר שביקשתי שם לראות זה את הספינה הישנה ביותר מאלומיניום, שהיתה בת 8. הראו לי את הספינה. היא לא היתה צבועה בפנים בכלל. מיד נכנסתי ופתחתי את המכסים של חדר המכונות, שבדרך כלל יש בו נזילות של דלקים ושמן שיוצרים חומצות. רציתי לראות מה קורה אם אין עיכול. ראיתי שספינה בת 8 נראית כמו חדשה. התלהבתי מאוד מאלומיניום ובאתי לארץ ואמרתי: חבר'ה, אל תיבהלו מאלומיניום. הבאתי ספר מהצי האמריקאי עם כל הידע על אלומיניום, עם סוגי המתכות שמשתמשים. קיבלתי רשימה של הציוד לריתוך, כל המכשור. הבאתי את הכל לארץ ואמרתי: חבר'ה, בואו נלך קדימה. אמרו לי לעצור. עשיתי תכנון ויצאה משלחת של 4 איש שהיו בה בני תלם, יומי, ובמקומי לקחו כמהנדס ימי מהנדס שמצא חן בעיני בני בשם יאיר ..., מהנדס צעיר שלא היה לו מספיק ניסיון וידע בשביל לקבוע אבל הוא לקח אותו בתור תמיכה טכנית לנושא הזה. היה עוד איש מכונה שאיני זוכר. המספנה השניה בינתיים הכינה ספינת דגל. הם בדקו את שתי הספינות והחליטו לבחור את הספינה שלי - הספינה של אידלגו, של swift ships. הספינה שאני בחרתי. אבל הם באו עם מחיר של 220 אלף דולר לספינה, בלי העברת ידע, בלי בנייה בארץ, בלי שום דבר. אולי הם לא ידעו את האינפורמציה שאני ידעתי שאם אין לו מכירה של הספינה אז הוא סוגר המספנה ואולי הוא יצא כבר עם השרטוט שאני הכינתי וכבר היו לו לקוחות של ספינת משמר. זה מוצר שאני נתתי לו. אני נתתי לו מוצר של ספינת משמר. אחר כך הוא מכר מאות ספינות כאלה לדרום אמריקה. הם יצאו משם באפריל או במאי. אז הודיעו לי שהחליטו לשחרר אותי מחיל הים.

ש. בעקבות הסיפור הזה?

ת. הדחף שלי להיפגש עם מנהל משרד הביטחון, שהוא דמות רצינית מאוד, עם ראש פתוח. ידעתי עליו הרבה אם כי לא היכרתי אותו אישית. היכרתי אותו רק אז, אבל ידעתי שהוא עשה גדולות באיטליה בשביל חיל הים, כשבנו את הסטארים. שהוא עשה הרבה דברים גדולים. הוא בדרגה אחת מתחת למנכ"ל משרד הביטחון. אני חשבתי שאני לא יכול לחזור לארץ בלי שעוד אחד ידע, כיוון שהרשל לא היה אתי כאש דיברתי עם מספנת swift ships של אידלגו והרשל גם לא היה בניו-יורק, רציתי את האישור הזה שבאמת אידלגו מוכן לבנות בארץ, כי ראיתי בזה חשיבות גדולה מאוד, בעיקר בנושא אמברגו, שיהיה לנו הידע ונוכל להמשיך לבנות ספינות משמר, כי ידעתי ש-10 ספינות לא יספיקו ונצטרך יותר. ואז הרעיון שלי היה לפגוש את בונדי, שיביא את אידלגו אליו, שהוא יגיד לו מה שהוא אמר לי ושאלתי יחתיים אותו בכתב, דבר שאני לא יודע כל כך לעשות כמו אנשי משרד הביטחון או מנכ"לים שיודעים לעשות את כל התרגילים, ושהוא אישיות ובפנינו הוא יגיד את מה שאמר לי ויתחייב עליו ואז אני אבוא עם משהו מוגמר לחיל הים. זה היה הרעיון, ובגלל זה לא שאלתי אף אחד כי פחדתי שאם הייתי שואל היו אומרים לי - אל תלך. כי אם לא הייתי הולך הייתי מפסיד את ההזדמנות הזאת שעוד אדם חוץ ממני, ממערכת הביטחון, יפגוש את קן אידלגו מנהל

המספנה ויקבל ממנו התחייבות. מפני שמילה זה מילה, אבל היה צריך לקבל את זה בכתב. ואידלגו היה מוכן כפי שאמרתי לתת מכתב רק בתנאי שהוא יקבל את מכתב ההתחייבות. אז היה ברור שלקבל את ה-letter of intend חייב לקבל את אישור חיל הים, לכן באתי עם סיפור מוגמר שיש לנו ספינה נהדרת, שיש לנו תכנון טוב, שיש לנו אדם שמוכן לבנות 6 ספינות מהר ולמסור לנו אותן תוך חודשיים-שלושה ולהשיג לנו את המנועים שהיה קשה להשיג אז, ובנוסף לזה לבנות 4 ספינות בארץ ולהעביר את כל הידע, ואני ראיתי בזה משהו נהדר. אבל בחיל הים לא ראו את זה כך. לקח 2 סדרות לבנות בארה"ב עד שסידרה שלישיית בנו בארץ. את 20 הספינות הראשונות בנו עד כמה שידוע לי בארה"ב. רק אחר כך רמת"א התחילה לבנות את הדבורים. אבל כשרמת"א התחילה לבנות את הדבורים היו צריכים לשלם לאידלגו royalties, תגמולים על כל ספינה שבונים, כי הם קיבלו את הידע. כאשר אני ראיתי את התגמולים שלי בתור אחד שתכנן את הספינה שהם יעבירו את הידע לחיל הים לארץ לבנות את הספינה, כי אני הייתי איש חיל הים ולא איש פרטי. מי שילם את הכסף הזה? לא רמת"א, אלא חיל הים שילם את הסכום שרמת"א תא הוסיפה למחיר הבנייה של תגמולים לאידלגו. זה סיפור הדבור.

יש המשך לזה של עבודה שעשיתי עם הדבור במילואים, אבל זה בראיון הבא. לספור ה"דבור" ברצוני להוסיף שאני שומר זכות גדולה ותודה לרס"ן ליאון (לי) מנזי - שהיה מפקד בסיס האמונים של צי ארה"ב בסך-דייגו אשר אימן את צוותות ספינות המשמר של הצי מדגם "סוויפט" 50 רגל לפני יציאה לוייט-נאם (ואשר שם בדקנו את הספינה); - כי הוא המליץ לנו על ספינה אזרחית אשר מצאתי את הגוף שלה מתאים ועליו זכיתי לבצע את תיכון ספינת ה"דבור" שהוכיח עצמו. מאז נשארנו ידידים עד היום. מצורף צלום מכתב קטן שקבלתי ממנו - המדבר בעד עצמו.